

KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTINE ASUKASPANEELIN JULKILAUSUMAAN

2.12.2024

TAUSTATIETOA ASUKASPANEELISTA JA VASTINEESTA

Jyväskylän ensimmäisen satunnaisotannalla kutsutun asukaspaneelin julkilausuma julkaistiin ja luovutettiin kaupunginhallitukselle 27.5.2024.

Julkilausumassa paneeli arvioi talousarviossa 2024 päätettyjen tasapainottamistoimenpiteiden vaikutuksia kuntalaisten arkeen ja evästi, mitä vuoden 2025 talousarviossa pitäisi huomioida, jotta säästöjen vaikutukset eivät kohdistu kohtuuttomasti millekään väestöryhmälle.

Tässä vastineessa kuvataan, miten julkilausumaa on hyödynnetty vuoden 2025 talousarviovalmistelun tukena Jyväskylän kaupungilla.

Asukaspaneelin aloittaessaan työnsä kaupunginhallitus antoi julkilausuman hyödyntämisestä seuraavan lupauksen: *“Odotamme asukaspaneelin kokemusasiantuntijuutta ja hyödynnämme sitä valmistelussa mahdollisimman paljon. Paneelin suositus otetaan huomioon talousarviovalmistelussa. Mikäli havaitaan kohtuuttomia vaikutuksia joihinkin väestöryhmiin, budjettiraamin sisällä on mahdollista tehdä painotuksia paneelin tuottamaan kokemusasiantuntijatietoon pohjaten.”*

Vastineen antamisen yhteydessä kaupunginhallitus haluaa kiittää asukaspaneelin osallistujia aktiivisesta ja asioihin huolellisesti paneutuneesta työskentelystä ja yksimielisesti tuotetusta laaja-alaisesta näkemyksestä talouden tasapainotuksen vaikutuksista asukkaiden arkeen. Julkilausumassa nostettiin esille erityisesti huoli lapsista ja nuorista sekä heidän palveluistaan. Niihin talousarvioprosessissa kohdennettiin myös lisää rahaa.

JULKILAUSUMA MUKANA TALOUSARVION VALMISTELUSSA

Julkilausuma julkaistiin ja luovutettiin kaupunginhallitukselle 27.5.2024. Jo samana päivänä kaupunginhallitus kokoontui antamaan oman niin sanotun talousarviokehyksensä eri palveluille. Julkilausumaankin viitaten kaupunginhallitus palautti asian uudelleen valmisteltavaksi sillä ohjeella, että kasvun ja oppimisen palveluiden sopeutustavoitetta tulee pienentää miljoonalla eurolla. Kehyksen hyväksymiskokouksessa 3.6.2024 vastaava säästösumma kohdennettiin muihin kaupungin palveluihin.

Talousarviokehys kertoo eri asiantuntijalautakunnille, paljonko heillä on käytettävissään rahaa seuraavan vuoden talousarviovalmistelussa. Julkilausuma toimitettiin talousarvion kehysohjeen yhteydessä kaikille kaupungin lauta- ja johtokuntien päättäjille sekä keskeisille viranhaltijoille kesäkuun alussa 3.6.2024 olleen kokouksen jälkeen. Talousarviokehysten saatteessa ohjeistettiin ottamaan julkilausuma huomioon valmistelun edetessä.

Keskeisiltä virkamiehiltä kerätyn palautteen mukaan julkilausuma otettiin huomioon jo lautakunnille tehdyissä esityksissä. Talousarviota valmistelevat viranhaltijat pyrkivät tekemään sellaisia esityksiä säästöistä, että lapsiin ja nuoriin kohdistuisi mahdollisimman vähän negatiivisia vaikutuksia.

Myös asiantuntijalautakuntien tehdessä esityksiään ensi vuoden talousarvion painotuksista päättäjät hyödynsivät julkilausumaa eri säästökohteiden valinnassa. Asiantuntijalautakuntien esitykset yhteen kokoavassa kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä viitattiin julkilausumaan kaupunginjohtajan alkusanoissa.

Kaupunginvaltuusto kävi talousarvion lähete keskustelun 9.11.2024 olleessa kokouksessaan ja päätti samalla veroprocentage tulevalle vuodelle. Lähetekeskustelun puheenvuoroissa viitattiin myös julkilausumaan. Kokouksessa päädyttiin tuloveroprosentin 0,1 prosenttiyksikön korotukseen.

Kaupunginhallitus kokoontui antamaan oman talousarvioesityksensä 14.11.2024 olleessa seminaarissaan. Heti kokouksen alussa puheenjohtaja muistutti asukaspaneelin julkilausumasta.

Kokouksessaan hallitus kohdensi veronkorotuksista tulevaa lisätuloa moneen asukaspaneelin julkilausumassa esille nostamaan huolenaiheeseen. Suurin panostus tehtiin kasvun ja oppimisen ja sitä kautta lasten ja nuorten palveluihin. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen 25.11.2024 olleessa kokouksessaan.

Valtuuston talousarviossa hyväksymien määrärahojen pohjalta asiantuntijalautakunnat kokoontuvat vielä joulukuussa tekemään lopulliset tarkemmat eurokohdennukset käyttötalousuunnitelmissaan.

Kaupunginhallituksen vastineessa on kuitenkin kuvattu jo ne pääkohdat, joita valmistelun edetessä julkilausumaankin nojaten tehtiin kaupungin päätöksenteossa.

JULKILAUSUMAN KANNANOTOT JA KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTAUKSET

Tässä luvussa on esitetty julkilausuman kannanotot ja kaupunginhallituksen vastaukset kohta kohdalta. Asukaspaneelin julkilausumasta poimitut kannanotot on kuvattu kursivoidulla tekstillä ja kaupunginhallituksen vastaukset värillisellä pohjalla.

Julkilausuman 1. kohta:

Säästötoimenpiteet kohdistuvat asukkaisiin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa

- Paneeli korostaa, että vähävaraiset ja haavoittuvassa asemassa olevat kärsivät eniten kaikissa ikäryhmissä. Säästöistä kärsivät erityisesti maahanmuuttajataustaiset, liikuntarajoitteiset, neuroepätyypilliset sekä esimerkiksi pienituloiset eläkeläiset, työttömät ja osa-aikaista työtä tekevät.*
- Säästöt ovat kohtuuttomia erityisryhmiin kuuluville lapsille, varhaisnuorille, nuorille ja nuorille aikuisille.*
- Asukkaat, joille on kasautunut useita sosiaalista asemaa heikentäviä taustatekijöitä, kärsivät eniten.*
- Liikunta- ja kulttuuripalveluiden hintojen korotukset vaikuttavat erityisesti pienituloisille.*
- Liikkumiseen eli joukkoliikenteeseen, teiden sekä kulkuväylien talvikunnossapitoon ja pysäköintiin kohdistuvat säästöt kasautuvat kuitenkin erityisesti liikuntarajoitteisille, ikääntyneille ja pienituloisille. Liikuntarajoitteisiin ja kehitysvammaisiin kohdistuu kohtuuttomasti liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä.*
- Paneeli muistuttaa, että kaupungin säästöissä on tärkeää huomioida myös maan hallituksen ja hyvinvointialueen säästötoimenpiteet, jotta vaikutukset eivät kohdistu samoille kohderyhmille.*
- Paneeli pyytääkin päättäjiä kiinnittämään huomiota heikommassa asemassa oleviin. Kaikissa väestöryhmissä väliinputoajat ovat aina vaarassa. Eriarvoistumisen torjuminen vaikuttaa positiivisesti kaikkiin väestöryhmiin. Heikoimmista tulee pitää huolta.*

Kaupungin päätöksenteossa tehtiin monia valintoja, joissa huomioitiin paneelin antamat huomiot. Heikoimmassa asemassa olevien palveluihin kohdennettiin lisää rahaa ja siten varmistettiin palveluiden toimivuus myös jatkossa. Myös päällekkäisyyksiä maan hallituksen tekemien päätösten kanssa pyrittiin huomioimaan. Esimerkiksi joukkoliikenteen lippuihin ei esitetty hinnankorotuksia, koska tiedettiin, että ne nousevat arvonlisäverokorotusten myötä. Alla esimerkkejä paneelin esittämiin huomioihin nähden.

- Sivistyksen toimialalla pyrittiin koko valmistelun ajan siihen, että erityisen tuen tarvisijoihin ei kohdistu säästöjä. Ainoa erityisryhmiin kohdentuva säästökeino oli ETY-yksikön eli Elämäntaitojen yksikön lakkauttaminen keskitettynä palveluna Huhtasuon koululla. Keskitetystä yksiköstä luopumisen ei kuitenkaan katsottu vaikuttavan opetussuunnitelman toteutumiseen, sillä toimintaa toteutetaan jatkossa osana normaalia viikoittaista opetusta oppilaiden omien ryhmien erityisluokanopettajien toteuttamana.
- Kulttuuri- ja liikuntapalveluihin ei esitetty lisää hintojen korotuksia, jotta myös pienituloisilla on mahdollisuus jatkaa harrastamista. Kansalaisopistolle esitetty mahdollinen tulotavoitteen nosto voi korottaa joidenkin kurssien hintoja, mutta edelleen hintataso pyritään pitämään kohtuullisena ja siten mahdollistamaan eri ikäisten jyväskyläläisten monipuoliset mahdollisuudet harrastaa ja kehittää omaa osaamistaan.
- Joukkoliikenteen hintoja ei esitetty korotettavan, vaan niihin tehtiin ainoastaan arvonlisäveromuutos, josta maan hallitus päätti.
- Talvikunnossapitoa ja yli 75-vuotiaiden tonttiliittymien aurausta jatkettiin talvikauden 2024–2025 ajan. Samalla ohjeistettiin, että kaupunki selvittää kevään aikana asukkailla korvaavia tapoja mahdollistaa liittymäaurauksen hankkiminen.
- Kaupungin avoimet kohtaamispaikat lähitalot sekä vapaaehtoistoiminnan palvelut Vapari olivat lakkautusuhan alla. Kaupunginhallitus linjasi, että säilytetään toinen lähitalo sekä turvataan Vaparin toiminta tiivistämällä yhteistyötä Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki (KYT) ry:n kanssa. Toimenpiteellä turvataan eri-ikäisten asukasosallisuutta Jyväskylässä.

Julkilausuman 2. kohta:

Paneeli kiinnittää huomiota lapsiin ja nuoriin kohdentuviin säästöihin

- Lapsiin, nuoriin ja nuoriin aikuisiin kohdistuu liikaa säästöjä. Säästöjen yhteisvaikutus on kohtuuton monelle lapselle ja nuorelle.*
- Kouluun ja vapaa-aikaan kohdistuvat säästöt kohdistuvat varsinkin erityisen tuen tarvitsijoihin.*
- Vähävaraisimmilla nyt tehdyt säästöt vaikuttavat harrastus- ja liikuntamahdollisuuksiin. Harrastamisen ja liikkumisen mahdollisuudet pitää turvata.*
- Lapset ja nuoret eivät voi valita, mihin ympäristöön syntyvät, joten heille on tärkeää tarjota riittävästi palveluita ja tukea.*
- Ennaltaehkäisevät toimet vaikuttavat selkeimmin juuri lapsiin ja nuoriin, joten niihin ei säästötoimenpiteitä pidä kohdentaa. Ne eri-arvoistavat kohtuuttomasti lapsia ja nuoria.*
- Koulujen henkilöstöä ei pidä vähentää. Oppiminen, turvallisuus ja työrauha on taattava kouluissa ja päiväkodeissa.*
- Nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta on tuettava. Heidät pitää saada mukaan yhteiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Merkittävimmät lisäpanostukset talousarviossa kohdennettiin lasten ja nuorten palveluihin. Kaupunginhallitus lisäsi sekä talousarviokehyksessään että 18.11.2024 julkaistussa talousarvioesityksessään rahaa erityisesti kasvun ja oppimisen palveluihin. Valtuusto hyväksyi hallituksen tekemät esitykset.

- Kaupunginhallituksen esittämän ja valtuuston hyväksymän lisämäärärahan turvin kasvun ja oppimisen palveluissa pystytään esimerkiksi pitämään luokkakoot kohtuullisina. Lisäksi voidaan turvata opiskeluun riittävät aineet, tarvikkeet ja tavarat.
- Säästötoimenpiteet kohdentuvat mahdollisesti jonkin verran myös opetuksen henkilökuntaan. Näissä kuitenkin huomioidaan lasten ja nuorten oppimisen turvaaminen.
- Sivistyksen toimialalla ei toteuteta säästöjä, jotka vaarantaisivat lasten ja nuorten harrastamista tai heikentäisivät liikkumisen mahdollisuuksia.
- Kaupunkirakennepalveluissa budjetoitiin rahaa nuorten kesätyöllistämiseen aiempien vuosien tapaan eikä kokonaisuudesta jouduttu säästämään. Kesä- ja kausitöissä on vuosittain noin 50 henkilöä, joista huomattava osa on nuoria 16–25-vuotiaita.
- Kaupunkirakennepalveluissa vältyttiin myös leikkipuistojen lakkautuksilta eli nykyiset leikkipuistot säilyvät ja ovat maksutta lapsiperheiden käytössä eri puolilla Jyväskylää.

Julkilausuman 3. kohta:

Nuoriin kohdentuvien leikkausten vaikutukset ovat kauaskantoisia

- Nuorille pitää saada viesti, että he ovat tärkeitä kaupungille. Leikkausten yhteisvaikutukset ovat kohtuuttomia nuorille ja erityisesti heille, jotka ovat putoamisvaarassa.
- Nuorisotyöntekijöiden vähentämisestä ja nuorisotilojen palveluverkon sekä työpajatoiminnan karsimisesta saatavat säästöt ovat pieniä verrattaessa niiden tuottamiin positiivisiin vaikutuksiin kohderyhmään. Vaikutukset voivat olla kohtuuttomia erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.
- Nuorilla ei ole samanlaisia vaikutuskanavia ja mahdollisuuksia (esimerkiksi äänioikeus) tulla kuulluksi leikkauksista, jotka heihin kohdistuvat. Onkin tärkeää turvata aktiivinen nuorten kuuleminen palvelujen ja toimintojen kehittämisessä sekä antaa heille aktiivinen mahdollisuus myös tehdä ja toimia itse.
- Nuorille kohdistettujen toimintojen lakkauttamisen sijaan niitä tulee kehittää. Esimerkkinä paneeli nostaa esille työpajatoiminnan, jonka ennaltaehkäisevä vaikutus on todennettu.

Kaupunginhallitus piti nuorten palveluita tärkeinä ja esitti myös siitä syystä kasvun ja oppimisen palveluihin lisärahaa, jonka valtuusto hyväksyi. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että nuoret kokevat kaupungin huomioivan heidän tarpeensa. Osallisuuden muotoja nuorten osalta halutaan kehittää.

- Nuorten työpajatoiminta jatkuu nykyisessä laajuudessa, joskin sen järjestämispaikkoja ja toimipisteitä tullaan miettimään uudelleen.
- Nuorten osallisuuden virallinen kanava on nuorisovaltuusto, jonka toiminnasta vastaa nuorisopalvelut. Lisäksi nuorisopalvelut osallistavat sekä palveluissa että palveluiden ulkopuolella olevia nuoria ja nuoria aikuisia oman palvelunsa kehittämissä. Nuorisopalveluiden palveluverkkoon nuoret eivät ole voineet ottaa kantaa, koska palveluverkkotyö ei ole edennyt vuonna 2024.
- Nuoria kuullaan aina laajoissa kokonaisuuksissa, jotka koskevat heitä itseään. Nuorten näkemykset ja mielipiteet otetaan huomioon päätöksenteossa ja suunnittelussa, sillä ne vaikuttavat nuorten elämään ja tulevaisuuteen keskeisesti. Osallistumisen kautta nuoret oppivat tärkeitä kansalais- ja vaikuttamistaitoja. Lisäksi nuorten osallisuus varmistaa, että päätökset ovat paremmin kohdennettuja ja vastaavat nuorten toiveita ja tarpeita.

Julkilausuman 4. kohta: Ennaltaehkäisevät palvelut ovat tärkeitä

- *Paneeli toteaa, että ennaltaehkäisevät palvelut ovat erittäin tärkeitä ja säästötoimien kohdentamista niihin täytyy välttää.*
- *Tarvitaan ennaltaehkäisevien palveluiden lakkauttamisen seurausten tarkempaa tarkastelua: esimerkiksi pajatoiminnan supistamisesta aiheutuu merkittäviä kustannuksia, ei säästöjä. Täytyy arvioida, aiheutuuko myös esimerkiksi nuorisotilapalveluista leikkaamisesta ja koulunkäynninohjaajaresurssin vähentämisestä kustannuksia säästöjen sijaan.*
- *Eri sektoreilla tehdyt säästötoimet kasaantuvat. Paneeli toivookin laajaa ja monialaista suunnittelua päätöksien tekemiseen, jotta ymmärretään monen eri julkisen toimijan leikkaukset ja niiden vaikutukset jyväskyläläisten asukkaiden elämään.*

Kaupunginhallitus on täysin samaa mieltä siitä, että ennaltaehkäisevillä palveluilla tuetaan asukkaiden hyvinvointia ja estetään usein kalliimpien palveluiden tarve.

- Kaupunginhallitus on edellyttänyt talousarviovalmistelussa yhä analyyttisempää arviointia eri päätösvaihtoehtojen vaikutuksista erilaisten väestöryhmien arkeen. Kuluneen syksyn talousarviovalmistelussa vaikutusten ennakoarvioinnit edellytettiin kaikista kaupunginhallitukselle esitetyistä säästötoimenpiteistä.
- Osana vaikutusten ennakoarviointia pohditaan myös sitä, aiheutuuko toimenpiteestä todellisuudessa säästöjä vai aiheuttavatko ne kustannuksia johonkin toiseen palvelukokonaisuuteen. Näin on toimittu myös paneelin julkilausumassa esille nostamissa tapauksissa. Esimerkiksi työpajatoiminnan supistusten arvioitiin lisäävän nuorten syrjäytymisriskiä ja siten yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia, joten sinne ei esitetty talousarvioprosessin aikana leikkauksia.
- Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnit, paneelin julkilausuma sekä päättäjien asukkailta ja eri sidosryhmiltä saama palaute ovat auttaneet hallitusta tekemään muun muassa edellä mainitut kohdennukset asukkaiden palveluihin. Kaupunginhallitus haluaa jatkaa työtä sen eteen, että asioita puntaroidaan yhä laaja-alaisemmin jo valmistelun aikana ja kuullaan palveluiden käyttäjiä asioiden valmistelun edetessä, jotta vaikutuksia voidaan aidosti arvioida osana päätöksentekoa.

JYVÄSKYLÄN ASUKASPANEELIN JULKILAUSUMA

Kaupungin säästöjen vaikutukset
asukkaiden arkeen

27.5.2024

ASUKASPANEELIN JULKILAUSUMA - KAUPUNGIN SÄÄSTÖJEN VAIKUTUKSET ASUKKAIDEN ARKEEN

Panelisteilta kysyttiin paneelityöskentelyn aluksi, mitkä asiat tekevät Jyväskylästä hyvän paikan asua. Panelistit totesivat, että Jyväskylä on hyvä paikka asua muun muassa siksi, että se on sopivan kokoinen ja pääosin turvallinen sekä yhteisöllinen kaupunki. Jyväskylässä on hyvät harrastusmahdollisuudet, hyvät edellytykset liikkua ja monipuolinen kulttuuritarjonta. Koulutusmahdollisuuksia on laajasti. Kaunis luonto – järvet ja mäet – ovat Jyväskylässä aina läsnä.

Varsinaisen paneelityöskentelyn aikana asukaspaneeli perehtyi kaupungilla tehtyihin säästötoimenpiteisiin ja arvioi niiden vaikutuksia eri väestöryhmiin.

Paneeli näkee, että joihinkin osaryhmiin vaikutukset kasautuvat kohtuuttomasti. Näitä ryhmiä ovat monet valmiiksi heikommassa asemassa olevat asukkaat ja erityisesti lapset ja nuoret. Paneeli velvoittaa päättäjiä huolehtimaan ennaltaehkäisevistä palveluista.

Turvatussa taloudellisessa tilanteessa oleviin jyväskyläläisiin säästötoimenpiteiden suorat vaikutukset ovat vähäiset.

Asukaspaneeli on hyväksynyt julkilausuman äänin: kyllä 27 – ei 0

1. Säästötoimenpiteet kohdistuvat asukkaisiin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa

Kun tehdään linjauksia säästöistä, on päätösten kestävä aikaa, sillä toiminnan uudelleen käynnistäminen on aina kalliimpaa kuin toiminnan ylläpitäminen. Paneeli muistuttaa, että kaupungin säästöissä on tärkeää huomioida myös maan hallituksen ja hyvinvointialueen säästötoimenpiteet, jotta vaikutukset eivät kohdistu samoille kohderyhmille.

Kun säästötoimenpiteitä käydään läpi tarkemmin, huomataan, että säästöt kasautuvat nyt niihin asukkaisiin, jotka ovat valmiiksi heikommassa asemassa. Pienetkin leikkaukset voivat ajaa heidät negatiiviseen kierteeseen. Paneeli korostaa, että vähävaraiset ja haavoittuvassa

asemassa olevat kärsivät eniten kaikissa ikäryhmissä. Säästöistä kärsivät erityisesti maahanmuuttajataustaiset, liikuntarajoitteiset, neuroepätyypilliset sekä esimerkiksi pienituloiset eläkeläiset, työttömät ja osa-aikaista työtä tekevät. Säästöt ovat kohtuuttomia erityisryhmiin kuuluville lapsille, varhaisnuorille, nuorille ja nuorille aikuisille.

Paneeli pyytääkin päättäjiä kiinnittämään huomiota heikommassa asemassa oleviin. Kaikissa väestöryhmissä välinpatoajat ovat aina vaarassa. Eriarvoistumisen torjuminen vaikuttaa positiivisesti kaikkiin väestöryhmiin. Heikoimmista tulee pitää huolta.

Huomioita päättäjille:

- Asukkaat, joille on kasautunut useita sosiaalista asemaa heikentäviä taustatekijöitä, kärsivät eniten.
  - *Esimerkiksi maahanmuuttajataustainen yksinhuoltaja, jolla on erityislapsi, ei välttämättä työllisty niin helposti. Tällöin hän on myös pienituloinen, jolle säästötoimenpiteiden vaikutukset kasautuvat.*
- Hyvinvointialueella ja valtiotasolla tehdään leikkauksia, joiden vaikutukset kohdistuvat samoihin heikommassa asemassa oleviin ryhmiin.
- Sosiaaliset taustatekijät korreloivat usein heikon taloudellisen tilanteen kanssa.
- Liikunta- ja kulttuuripalveluiden hintojen korotukset vaikuttavat erityisesti pienituloisille.
- Kaikille ryhmille on tärkeä mahdollisuus liikkua julkisella liikenteellä. Liikkumiseen eli joukkoliikenteeseen, teiden sekä kulkuväylien talvikunnossapitoon ja pysäköintiin kohdistuvat säästöt kasautuvat kuitenkin erityisesti liikuntarajoitteisille, ikääntyneille ja pienituloisille. Liikuntarajoitteisiin ja kehitysvammaisiin kohdistuu kohtuuttomasti liikkumiseen liittyviä toimenpiteitä: joukkoliikenteen heikentäminen, talviaurauksen heikentäminen, parkkimaksujen korottaminen. Kehitysvammaisten ja liikuntarajoitteisten itsenäistymisen, itseluottamuksen ja itsemääräämisoikeuden kannalta on tärkeää, että pystyy itse liikkumaan, eikä tarvitse olla riippuvainen muista.
  - *Esimerkiksi julkisen liikenteen heikentäminen (lippujen hinnan nosto, vuorojen vähentäminen sekä uimahallikuljetuksien lopettaminen) voi johtaa työssäkäyntimahdollisuuksien ja sosiaalisen elämän heikentymiseen.*

2. Paneeli kiinnittää huomiota lapsiin ja nuoriin kohdentuviin säästöihin

Paneeli tunnisti säästöistä 45 lapsiin ja lapsiperheisiin kohdentuvaa säästötoimenpidettä. Lapsiin, nuoriin ja nuoriin aikuisiin kohdistuu liikaa säästöjä. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvilla säästöillä on vaikutuksia heidän ja perheiden elämään heti, mutta niillä on näkyviä ja merkittäviä vaikutuksia myös pitkällä aikavälillä.

Lapset ja nuoret eivät voi valita, mihin ympäristöön syntyvät, joten heille on tärkeää tarjota riittävästi palveluita ja tukea. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat välillisesti koko yhteiskuntaan. Ennaltaehkäisevät toimet vaikuttavat selkeimmin juuri lapsiin ja nuoriin, joten niihin ei säästötoimenpiteitä pidä kohdentaa. Ne eriarvoistavat kohtuuttomasti lapsia ja nuoria.

Huomioita päättäjille:

- Säästöjen yhteisvaikutus on kohtuuton monelle lapselle ja nuorelle.
- Kouluun ja vapaa-aikaan kohdistuvat säästöt kohdistuvat varsinkin erityisen tuen tarvitsijoihin. Esimerkiksi opetuksen viikkotuntien vähentäminen vaikeuttaa oppimista erityisesti niillä oppilailla, joilla on oppimisvaikeuksia tai joiden kotoa ei löydy tukea oppimiseen. Koulujen henkilöstöä ei pidä vähentää. Oppiminen, turvallisuus ja työrauha on taattava kouluissa ja päiväkodeissa.
- Vähävaraisimmilla nyt tehdyt säästöt vaikuttavat harrastus- ja liikuntamahdollisuuksiin. Harrastamisen ja liikkumisen mahdollisuudet pitää turvata.
- Julkisten kulkuneuvojen varassa liikkuviin kohdistuu liikaa säästötoimenpiteitä. Esimerkiksi päivystävät päiväkodit saattavat sijaita kaukana, bussilippujen hinnat nousevat ja haja-asutusalueiden bussivuoroja ollaan vähentämässä.
- Pelkona on, että pahoinvoinnin lisääntyminen lisää levottomuutta, turvattomuutta ja väkivallan mahdollisuutta sekä koulussa että kadulla. Taustalla on pitempiä kehityskaaria, jotka kulminoituvat säästöjen myötä.
- Nuorten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta on tuettava. Heidät pitää saada mukaan yhteiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

3. Nuoriin kohdentuvien leikkausten vaikutukset ovat kauaskantoisia

Nuorille pitää saada viesti, että he ovat tärkeitä kaupungille. Leikkausten yhteisvaikutukset ovat kohtuuttomia nuorille ja erityisesti heille, jotka ovat putoamisvaarassa. Nyt tehdyt leikkaukset nuorten palveluissa tuovat kustannuksia myöhemmin.

Osa nuoriin kohdentuvista leikkauksista saatavista säästöistä on rahallisesti pieniä, mutta vaikutukset ovat kauaskantoisia esimerkiksi nuorten työpajatoiminnan kohdalla. Nuorten syrjäytymisen hinta on kohtuuton koko yhteiskunnalle – lasku menee kunnalle, hyvinvointialueelle ja valtiolle, mutta myös nuoren perheelle ja lähipiirille.

Huomioita päättäjille:

- Nuorisotyöntekijöiden vähentämisestä ja nuorisotilojen palveluverkon sekä työpajatoiminnan karsimisesta saatavat säästöt ovat pieniä verrattaessa niiden tuottamiin positiivisiin vaikutuksiin kohderyhmään. Vaikutukset voivat olla kohtuuttomia erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville nuorille
- Nuorisopalvelut ovat matalan kynnyksen varhaisen tuen palveluita, joilla voidaan tehdä ennaltaehkäisevää työtä huomioiden esimerkiksi nuorten mielenterveyden haasteet.
- Nuorisotilat tarjoavat mahdollisuuksia yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittämiseen. Ne voivat olla ainoa paikka, jossa on turvallinen aikuinen, jonka kanssa jutella. Tällä on merkitystä myös kotoutumisessa ja kiinnittymisessä yhteiskuntaan.
- Nuorilla ei ole samanlaisia vaikutuskanavia ja mahdollisuuksia (esimerkiksi äänioikeus) tulla kuulluksi leikkauksista, jotka heihin kohdistuvat. Onkin tärkeää turvata aktiivinen nuorten kuuleminen palvelujen ja toimintojen kehittämisessä sekä antaa heille aktiivinen mahdollisuus myös tehdä ja toimia itse.
- Nuorille kohdistettujen toimintojen lakkauttamisen sijaan niitä tulee kehittää. Esimerkkinä paneeli nostaa esille pajatoiminnan, jonka ennalta ehkäisevä vaikutus on todennettu. Nuorisotilaston mukaan noin puolet pajatoimintaan osallistuvista nuorista sijoittuu positiivisesti pajajakson jälkeen sen sijaan, että nuoret putoavat yhteiskunnasta, joka puolestaan aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Pajatoiminnan kehittämisessä voisi selvittää myös yhteistyön mahdollisuuksia järjestöjen ja yritysten kanssa.

4. Ennaltaehkäisevät palvelut ovat tärkeitä

Paneeli toteaa, että ennaltaehkäisevät palvelut ovat erittäin tärkeitä ja säästötoimien kohdentamista niihin täytyy välttää. Ennaltaehkäisevien palvelujen lisäksi kulttuuri- ja liikuntapalvelut tuovat hyvinvointia kaikille asukkaille.

Hyvinvointia edistävien palveluiden heikentäminen näkyy hyvinvointialueella sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksissa. Oikea-aikainen panostus ennaltaehkäiseviin palveluihin on tärkeää: pieni summa nyt voi tuoda ison säästön tulevaisuudessa.

Huomioita päättäjille:

- Ennaltaehkäisevistä palveluista leikkaaminen tuo lyhyellä aikavälillä säästöjä, mutta pidemmällä aikavälillä moninkertaiset kustannukset.
- Tarvitaan ennaltaehkäisevien palveluiden lakkauttamisen seurausten tarkempaa tarkastelua: esimerkiksi pajatoiminnan supistamisesta aiheutuu merkittäviä kustannuksia, ei säästöjä. Täytyy arvioida, aiheutuuko myös esimerkiksi nuorisotilapalveluista leikkaamisesta ja koulunkäynninohjaajaresurssin vähentämisestä kustannuksia säästöjen sijaan.
- Eri sektoreilla tehdyt säästötoimet kasaantuvat. Paneeli toivookin laajaa ja monialaista suunnittelua päätöksien tekemiseen, jotta ymmärretään monen eri julkisen toimijan leikkaukset ja niiden vaikutukset jyväskyläläisten asukkaiden elämään.

ASUKASPANEELIN KOKOONPANO JA TOTEUTUSTAVAT

Jyväskylän kaupungin asukaspaneeliin valittiin satunnaisotantaa hyödyntämällä 32 eri ikäistä, eri asuinalueilta ja elämäntilanteista olevaa jyväskyläläistä. Asukaspaneelin tehtävänä oli arvioida vuoden 2024 talousarviossa päätettyjen säästöjen vaikutuksia kuntalaisten arkeen ja tuoda esille, mitä vuoden 2025 talousarviossa tulee huomioida, jotta säästöt eivät kohdistu kohtuuttomasti millekään väestöryhmälle.

Kutsut asukaspaneeliin lähetettiin 1800 satunnaisesti valitulle 15–89-vuotiaalle jyväskyläläiselle. Halukkailta osallistujilta kysyttiin taustatietoina ikää, sukupuolta, syntymämaata, perhetyyppiä, koulutustaustaa, elämäntilannetta ja asuinalueita. 159 hakijasta arvottiin 32 osallistujaa taustatietoihin pohjautuen niin, että kokoon saatiin mahdollisimman kattavasti Jyväskylä pienoiskoossa. 5 osallistujaa jättäytyi pois prosessin aikana, joten julkilausumaa laatimassa ja hyväksymässä oli lopulta 27 osallistujaa.

Paneelin osallistajat perehtyivät kaupungin talouteen ja niihin vuoden 2024 talousarviossa päätettyihin tasapainottamistoimenpiteisiin, jotka näkyvät suoraan palveluissa ja kuntalaisten arjessa. Perehtyminen tapahtui kaupungin edustajien asiantuntijapuheenvuorojen, talousjohdon videoluentojen sekä kirjallisen materiaalin avulla. Paneeli tapasi kolme kertaa ja lisäksi hyödynnettiin sähköistä työskentelyalustaa tapaamisten välillä. Paneeli laati tapaamisissa yhteisen julkilausuman talousarviovalmistelun tueksi.

Satunnaisotannalla kutsuttua asukaspaneelia kokeiltiin nyt ensimmäistä kertaa Jyväskylän kaupungin päätöksenteon tukena. Asukaspaneelikokeilun rahoittajana on Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Tilaisuudet suunnitteli ja toteutti ulkopuolinen fasilitaattori yhdessä kaupungin osallisuuspalveluiden kanssa.

TARVITSEMME APUASI KAUPUNGIN TALouden SUUNNITTELUUN

- ILMOITTAUDU MUKAAN ASUKASPANEELIIN!

Hei, jyvaskyläläinen! Sinut on kutsuttu osallistujaksi Jyvaskylän kaupungin asukaspaneeliin. Kutsu on lähetetty satunnaisesti valituille asukkaille ja sinä olet yksi heistä!

Asukaspaneelissa pääset keskustelemaan yhdessä muiden panelistien kanssa siitä, miten vuoden 2024 talousarviossa päätetyt säästötoimenpiteet vaikuttavat ihmisten arkeen. Mitä olisi otettava huomioon seuraavan vuoden taloussuunnittelussa, jotta talouden tasapainottamisen vaikutukset eivät kohdistuisi kohtuuttomasti mihinkään ihmisryhmään?

Kuulemme mielellämme, mistä asioista on pidettävä kiinni, jotta Jyväskylä olisi houkutteleva ja hyvä asuinpaikka myös tulevaisuudessa. Tule mukaan vaikuttamaan!

Milloin järjestetään ja mitä osallistuminen vaatii?

Paneeliin osallistuminen ei vaadi erityisosaamista, sillä asiantuntijat perehdyttävät aiheeseen. Noin 30 hengen paneeli kokoontuu keväällä kolme kertaa, jolloin keskustellaan ohjatusti pienryhmissä ja yhteisesti. Keskustelujen pohjalta laaditaan julkilausuma, joka on paneelin yhteinen puntaroitu näkemys. Julkilausuma luovutetaan kaupunginhallitukselle talousarviovalmistelun tueksi ja julkistetaan kuntalaisille.

Osallistujilta odotetaan sitoutumista paneelitapaamisiin. Lisäksi osallistujat tutustuvat asiantuntijoiden laatimiin materiaaleihin, jotka tukevat yhteiseen keskusteluun osallistumista.

Syksyllä osa panelisteista pääsee antamaan kommenttinsa myös lautakuntien talousarvioesityksiin sekä arvioimaan, miten he kokivat paneeliprosessin.

Osallistujille on luvassa palkkio, joka on 200 €/keväät ja 100 €/syksy. Lisäksi korvataan matkakulut.

Ilmoittaudu paneeliin 17.3. mennessä

Ilmoita halukkuudestasi osallistua paneeliin täyttämällä lomake osoitteessa: link.webropol.com/s/ ilmoittaudu-asukaspaneeliin.

Jos ilmoittautuminen lomakkeella ei onnistu tai sinulla on mielessä kysymyksiä, ota yhteyttä: **osallisuuskoordinaattori Matleena Kantola, 050 530 8698, ma-to klo 8-16 tai matleena.kantola@jyvaskyla.fi**.

Ilmoittautuneista valitaan 30 erilaista osallistujaa. Valituille panelisteille ilmoitetaan 5.4. mennessä. Kutsu on lähetetty 1800 satunnaisesti valitulle 15-89 -vuotiaalle jyvaskyläläiselle. Nimet ja osoitteet on poimittu satunnaisesti digi- ja väestötietoviraston rekisteristä.

Lisätietoja: www.jyvaskyla.fi/osallistu/talous

**Kiitos, että annat aikaasi
kaupunkimme yhteiseksi hyväksi!**

kaupunginjohtaja
Timo Koivisto

kaupunginhallituksen edustaja
Timo Lehtonen

Tapaamiset Jyvaskylän Kankaalla,
Piippurannan Klubilla (Paperitehtaankatu 1):

- Tiistai 16.4. kello 17-20
- Lauantai 27.4. kello 9-16
- Maanantai 6.5. kello 17-20

Palkkio: 200€

ilmoittautumislomakkeelle

JYVÄSKYLÄ